

Premiär den 8 november 2025

Klarascenen, Kulturhuset Stadsteatern

Foto: Felix Swenson

TEATER

OROSDANSER

KULTURHUSET
stadsteatern

Om materialet

Det här materialet kan du se som en inspirationskälla till ett fördjupande efterarbete i klassrummet. Du kan förhålla dig fritt till dess innehåll och övningar samt anpassa dem efter elevernas intressen och behov.

Materialet består, utöver praktisk information, av en kort uppvärmningsövning, en metod för eftersamtal samt tematiska övningar knutna till föreställningen *Orosdanser*. Övningarna kan göras individuellt, i större eller mindre grupper och knyts till ett flertal skolämnen.

Alla förstår och upplever teater på sitt sätt. Vi har alla individuella erfarenheter med oss som färgar av sig på vår upplevelse och förståelse av en föreställning, och det finns inga reflektioner som är rätt eller fel – alla har vi rätt till vår egen tolkning! Ett efterarbete i klassrummet kan bidra till ett utbyte av perspektiv och en fördjupad förståelse av både den individuella och den kollektiva upplevelsen – samt den samtidigt vi är en del av. Arbetet kan väcka nya frågor och funderingar hos både elever och lärare, och förhoppningsvis kan det här materialet ge stöd och inspiration i detta.

Mycket nöje!

Foto: Sören Vilks

Inför ert besök

Vi på Kulturhuset Stadsteatern önskar er alla en så bra teaterupplevelse som möjligt, därför kommer här lite information som vi tycker kan vara bra att ha med sig inför ett besök hos oss.

Förberedelser

Berätta gärna för eleverna i god tid att ni ska hit och se föreställningen *Orosdanser*. Förklara till exempel hur ni kommer ta er hit, hur länge ni ska vara här och hur lång föreställningen är. Berätta också lite om uppsättningen ni ska se! Mer information finns på vår [hemsida](#). Ni kan även gå igenom vår [teaterordlista](#). På så sätt är ni alla bättre förberedda på vad som ska hända. Låt gärna teaterupplevelsen stå för sig själv utan krav på läxor eller skoluppgifter. Ett eventuellt skolarbete kopplat till föreställningen kan med fördel presenteras i efterhand.

Tid och plats

Orosdanser spelar på Klarascenen. Ni kommer alltså inte vara själva i salongen, utan delar upplevelsen med andra skolklasser och publikgrupper. Kom i god tid, gärna 30 minuter innan, så ni hinner hänga av er och kanske gå på toaletten i lugn och ro. Toaletter finns på entréplan samt i Klarascenens foajé. Väskor större än A4-storlek samt ytterkläder lämnas i garderoben på entréplan, vilket är kostnadsfritt. Dörrarna till salongen öppnar 15 minuter innan föreställningen startar och man kan då hitta sina platser. Det kommer även göras utrop i högtalaren när det är dags att ta plats i salongen. När föreställningen börjar stängs dörrarna och det är inte möjligt att bli insläppt om man kommer för sent.

Telefoner

Vi vill påminna er om att stänga av mobiltelefoner och annan teknisk utrustning som kan störa föreställningen, skådespelarna eller andra besökare. Även ljuset från skärmar kan störa. Det är inte tillåtet att filma eller fota under föreställningen, men detta går bra att göra under applådtack.

Lärarens roll

Hos oss är även du som lärare publik. Vi är måna om din upplevelse och vill påminna om att din nyfikenhet och lust smittar av sig på eleverna. Hos oss får publiken gärna reagera på det som händer på scenen. Reaktionen kan och får vara olika. Några kanske måste röra lite på sig, andra kanske skrattar eller kommenterar. Det är helt okej, så länge det inte stör föreställningen eller andra i publiken. Du känner dina elever bäst och märker du att någon behöver lite extra stöd så håll dig nära den personen. Om ni är flera medföljande vuxna vill vi att ni placerar er utspritt bland eleverna. Fråga gärna publikvärdarna på plats om det är något du eller ni som klass undrar!

Om föreställningen

"Tänk om...". Så börjar föreställningen *Orosdanser*. Detta första "tänk om..." efterföljs av en våg av tänk om-tankar. För tänk om man är en bluff, om man håller på att bli dement, om man är med fel kille eller om man råkar kräkas på intervjun. I ett fartfyllt kollage av karaktärer och scener snurrar människans oro runt och runt i ett ständigt ältande av orostankar, som i en dans. Med humor och stor igenkänningsfaktor visar föreställningen upp den moderna människan i all vår storhet och ynklighet. Varför är vi så dåliga på att vara i det ovissa?

Orosdanser är fritt baserat på boken *Tänk om – en studie i oro*, av den svenska sociologen Roland Paulsen, från 2020. Ada Berger står för både manus och regi, och på scen ser vi några av Kulturhuset Stadsteaterns mest välkända skådespelare ge kropp, röst och känsla åt oron och dess rörelsemönster, koreograferat av Philip Berlin.

Om Ada Berger

Ada Berger regisserade kritiker- och publiksuccéerna *Monstrets tid* (2023) och *Jag offrar mig* (2024) på Kulturhuset Stadsteatern. Dessutom har hon dramati-

serat och regisserat succéföreställningarna *Liv Strömquist tänker på dig!* (2014), *Liv Strömquist tänker på sig själv* (2020) och nu senast *Liv och Död Strömquist* (2024) på Dramaten. På Sveriges Radio P3 har hon arbetat med programmen Hej domstol! och Morgonpasset. Hon var konstnärlig ledare för Unga Teatern på Malmö Stadsteater 2013–2016 och Unga Dramaten 2016–2022. 2023 tilldelades hon Litteris et Artibus för framstående konstnärliga insatser inom svenskt kulturliv, samma år fick hon Svenska Akademiens teaterpris.

Om Roland Paulsen

Roland Paulsen är docent i sociolog, undervisar vid Lunds universitet och är medarbetare på Dagens Nyheters kultursidor. 2013 disputerade han med avhandlingen *Empty Labor*, utgiven i bokform fick den undertiteln *Idleness and workplace resistance*. 2015 gav han ut *Vi bara lyder – en berättelse om Arbetsförmedlingen*, som bygger på Paulsens egna erfarenheter och intervjuer med arbetsförmedlare. Intervjuerna låg till grund för föreställningen Funktionell dumhet. *Tänk om – en studie i oro* kom ut 2020.

Foto: Sören Vilks

Efter besöket

Uppvärmning: Minnesrunda

När ni är tillbaka i klassrummet och ska påbörja efterarbetet kan det vara bra att göra en kort uppvärmningsövning innan ni sätter i gång. Det bidrar till att skapa ett tillåtande rum och är ett bra sätt att få i gång både kropp och minne.

Be varje elev skriva ner sitt starkaste minne från föreställningen. Det kan vara kort eller långt, en liten detalj eller en större händelse – något som gjorde intryck! Begränsa gärna tiden och uppmuntra eleverna att ta det första de kommer på. Gå därefter ett varv och låt varje elev dela med sig av sitt minne.

Eftersamtal: Beskriva, tolka, associera

Inför ett fördjupande eftersamtal om föreställningen och teaterupplevelsen är det viktigt att påminna eleverna om att alla är fria att göra sina egna tolkningar. Bejaka det eleverna har tagit fasta på och använd deras nyfikenhet som inspiration i det vidare arbetet.

Ett bra sätt att påbörja ett samtal är genom att först beskriva så objektivt som möjligt vad ni har varit med om. Hur såg scenrummet ut? Vilka saker såg ni på scenen? Vilka färger hade ljuset? Hur lät musiken och ljudbilden? Hur såg skådespelarna ut? Vad sa de, vad gjorde de, hur rörde de sig?

Sedan kan ni börja tolka det som utspelade sig under föreställningen. Kom ihåg, det finns inga rätt eller fel! Vad handlade föreställningen om och vilka teman berördes? Vilka var karaktärerna och varför gjorde de som de gjorde? Vilka situationer befann sig karaktärerna i? Var, i vilken sorts värld, ägde berättelsen rum? Vad tror ni föreställningen vill berätta?

Slutligen kan samtalet bli mer associativt och personligt. Vilka frågor eller känslor väcker föreställningen hos dig? Får det dig att tänka på något speciellt? Fanns det delar av föreställningen du kände igen dig i – vilka och på vilket sätt? Är föreställningen relevant och i så fall, varför det?

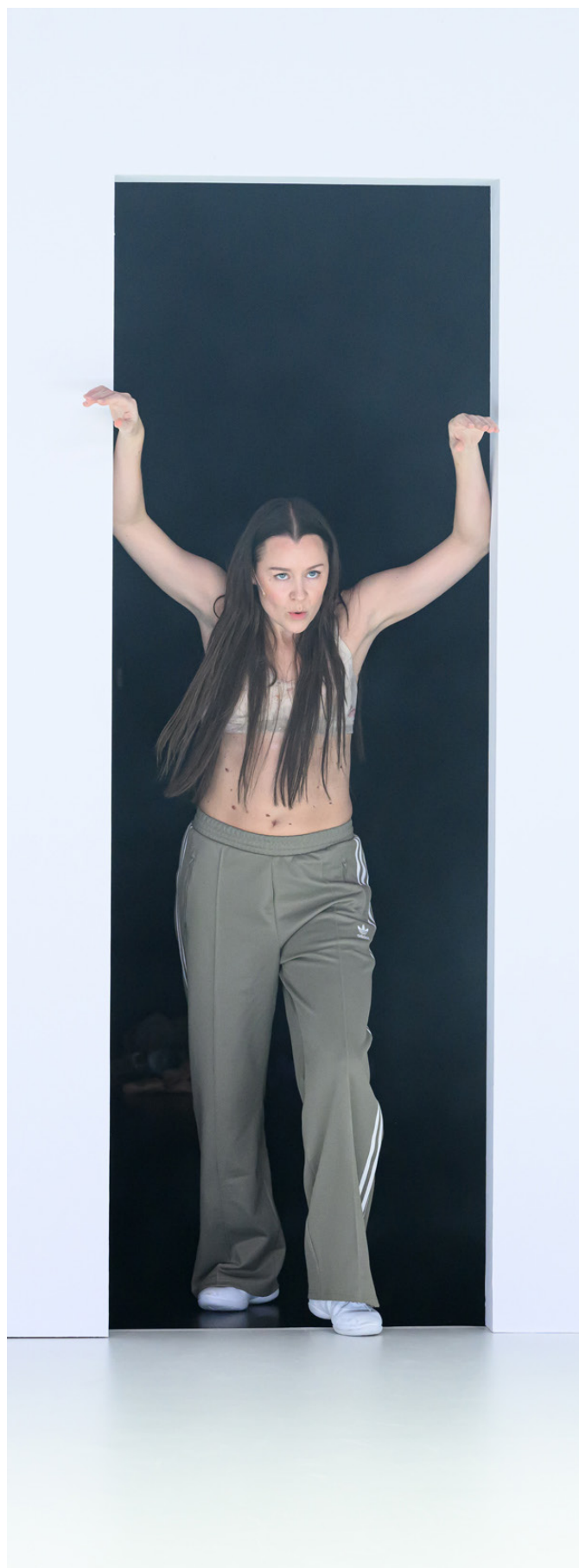

Foto: Sören Vilks

Tema: Oro

Foto: Sören Vilks

ÖVNING 1

Tänk om...

Orosdanser handlar om fenomenet oro och är sprungen ur frågor som: hur kommer det sig att det psykiska måendet generellt försämrats i samhället, och detta i snabb takt? Föreställningen bygger på forskning och sociologen Roland Paulsens studie i oro med titeln *Tänk om*, där han bland annat menar att samhället har blivit sämre på att vara i ovisshet. Människor befinner sig i ett ständigt ältande av "tänk om"-tankar, som en orosspiral som utsätts för påtryckningar från det omgivande samhället genom exempelvis politisk handling och retorik. Även av marknad som säljer vad som helst för att minska vår oro bidrar till orosspiralens fortsatte rörelse.

Samtala i helklass:

- Hur skulle ni beskriva oro? På vilka olika sätt kan oro ta sig uttryck?
- Vad är skillnaden mellan oro och rädsla?
- Hur gestaltas oro i föreställningen? Kom gärna med exempel på repliker, karaktärer och scener!
- Varför tror ni att den moderna människan känner så mycket oro?
- På vilket sätt är människans psyke förbundet med samhällets strukturer, våra kulturella vanor och föreställningar?
- Vad säger föreställningen om dessa samband, enligt er tolkning?

Tema: Oro

ÖVNING 2

Orons rörelsemönster

Philip Berlin står för föreställningens koreografi. Tillsammans med skådespelarna har han undersökt hur orons dans- och rörelsemönster kan se ut. Kliande, hoppande, poseringar och formationer är några av de rörelser som tar plats på Klarascenen. Nu är det er tur att undersöka orons rörelsemönster!

Gör plats på golvet så eleverna kan röra sig obehindrat. Sätt gärna på musik.

Uppmuntra eleverna att röra sig runt i rummet och för sig själva och på egen hand utforska de sätt oron kan ta sig uttryck genom dans och rörelse. Det kan vara allt från specifika danssteg och olika positioner till längre sekvenser som involverar hela kroppen eller isolerade rörelser med enstaka kroppsdelar.

Ta gärna inspiration från föreställningen och uppmana eleverna att självständigt undersöka den egna kroppens uttryck utan att låta sig påverka för mycket av resten av klassen.

Efter en stund ber du eleverna sätta ihop och repa in en kortare rörelsesekvens – en individuell orosdans. Ni kan också välja att göra orosdanserna i par.

Om klassen känner sig manade kan ni avsluta övningen med att visa rörelsesekvenserna för varandra. Förslagsvis visar tre till fyra elever sina orosdanser samtidigt. Då kan man känna sig mindre utsatt, samtidigt som att kombinationen av flera individuella danser skapar ett eget uttryck.

ÖVNING 3

”Pyttelite ditt fel”

I *Orosdanser* berör flera scener frågor om individens ansvar och människans försök till kontroll över det okontrollerbara och ovissa. Det handlar om självhjälptips, försäkringar, genprofiler och gentester, investeringar i barnens framtid samt preppande inför domedagen.

Dela in klassen i mindre grupper eller par.

Be grupperna tänka tillbaka på föreställningen, diskutera och anteckna:

- Vilka scener berörde frågor om individens ansvar, och på vilket sätt?
- Vilka scener gestaltade människans försök till kontroll? Hur kom detta till uttryck?
- Vad utspelade sig i dessa scener, vad gjorde och sa karaktärerna?
- Minns ni vilka scener som innehöll repliken ”pyttelite ditt fel”?
- Vad har denna replik att göra med det faktum att allt fler människor känner oro, tror ni?

Samlas i helklass, dela med er av era reflektioner och diskutera vidare:

- Vad säger föreställningen om dagens samhälle och hur förhåller den sig till den individfokuserade kultur som präglar vår vardag? Är föreställningen till exempel kritisk, förstående eller hyllande till dagens samhälle? Kom gärna med konkreta exempel från föreställningen! Håller ni med, känner ni igen de bilder av människorna och samhället som föreställningar gestaltar?

Foto: Sören Vilks

Tema: Oro

ÖVNING 4

Den kollektiva oron

I *Orosdanser* är den individuella oron återkommande. Karaktärerna ältar tankar som i mångt och mycket kretsar kring den egna tillvaron. När väl en påtaglig kris inträffar, såsom i scenen med larmet, är karaktärerna oförmögna att handla som ett kollektiv – till slut lägger de sig på golvet och låtsas vara döda.

Ta fram papper och penna och be eleverna associera fritt på temat "kollektiv, kris och oro". Be dem skriva och eventuellt rita de tankar och bilder som först dyker upp. Hämta gärna inspiration från föreställningen!

Formen för texten är fri, som en stream of consciousness eller inre monolog: Ur ett inifrånperspektiv får tankar, sinnesintryck och associationer får flyta fritt i ett textflöde utan krav på sammanhang eller logisk struktur.

Förslag på inspirationsfrågor som du kan skriva upp på tavlan eller ställa högt under tiden eleverna arbetar med sina texter:

Vilka kriser står vi som kollektiv inför? Hur känns dessa kriser? Hur reagerar och agerar kollektivet, hur reagerar och agerar individen, hur reagerar och agerar du själv? Hur känns våra reaktioner? Vad tycker du om dessa reaktioner och de sätt vi agerar på? Vad är ett kollektiv? Vad betyder kollektivet för dig? Vad betyder kollektivet för samhället? Kan oro vara något gemensamt eller är den enbart privat? Kan man känna oro som kollektiv och vad innebär det?

Efter en stund ber du eleverna avrunda sina texter. Om någon vill får de gärna dela med sig av sina tankar, antingen genom att läsa högt eller reflektera över övningen.

Foto: Sören Vilks

Tema: Att berätta

Foto: Sören Vilks

ÖVNING 1

Dramaturgi och berättarstruktur

Manuset till *Orosdanser* har omarbetats flera gånger under repetitionsprocessen. Vissa scener har strukits, andra har bytt plats med varandra. Hur föreställningen skulle byggas upp har inte varit självklart från start, utan dramaturgin – föreställningens röda tråd och uppbyggnad – har arbetats fram.

Dela in klassen i mindre grupper och be dem ta reda på så mycket som möjligt om dramaturgi. De kan med fördel leta information på nätet och i böcker. Du som lärare kan också ha förberett övningen genom att välja ut texter i förväg.

Frågor att utgå ifrån i det undersökande arbetet:

Vad menas med begreppet dramaturgi? När uppstod begreppet och hur har det utvecklats genom historien? I vilka sammanhang pratar man om och arbetar med dramaturgi? Vilka olika så kallade dramaturgiska modeller finns det och vilka berättarstrukturer känner ni till? Kan ni ge exempel på olika typer av berättelser och hur dessa är uppbyggda?

Samlas i helklass och be grupperna dela med sig av sin kunskap.

Tema: Att berätta

Koppla sedan era tankar till *Orosdanser* och diskutera:

- Hur var föreställningen uppbyggd? Vilka scener och karaktärer var till exempel med, och hur var tempot i berättandet? Skulle man kunna dela in scenerna i olika "typer" som till exempel "rolig monolog", "spela upp framtidsscenario", "tema: döden" och liknande? I så fall, vad skulle ni kalla de olika "typer" av scener?
- Hur var ordningsföljden på scenerna och hur påverkade den föreställningen som helhet?
- Tycker ni att det fanns en röd tråd fastän föreställningen är som ett kollage?
- Vad tycker ni de sista scenerna handlar om och hur tolkar ni slutet och den sista scenbilden? Vad berättar själva rummet och skådespelarnas kroppar?
- Hur upplever ni slutet? Inger det till exempel hopp, förtvivlan eller något helt annat?

- Kunde föreställningen ha slutat på ett annat sätt? Hur då i så fall och på vilket sätt hade det inverkat på föreställningen som helhet?

ÖVNING 2

Skriv och skapa era egna kollageverk

Orosdanser består av ett flertal monologer som berör oro. Flera av dem börjar med "Tänk om..." – vilket också är titeln på den bok som pjäsen är inspirerad av: "Tänk om jag borde lämna Palle", "Tänk om någon är arg på mig", "Tänk om jag kommer vara ensam hela livet", "Tänk om jag inte kommer älska mitt barn", "Tänk om jag kräks på själva intervjun" är några av de repliker som förekommer i verket. Tillsammans skapar alla dessa "tänk om"-monologer ett kollage av orostankar. I denna skrivövning får klassen, genom kreativt skrivande, författa egna orosmonologer och gruppvis skapa kollageverk.

Foto: Sören Vilks

Tema: Att berätta

Be varje elev skriva en monolog som kretsar kring oro. Texten kan ta utgångspunkt i elevens egna funderingar, men orostankerna kan lika gärna vara fiktiva och tillhöra en påhittad karaktär. Ta gärna inspiration från era tidigare diskussioner och föreställningen. Ett tips är att börja monologen med "Tänk om" men det är absolut inte ett måste.

När alla elever är klara med sina texter går de ihop i mindre grupper om ungefär fem personer.

I gruppen läser de först monologerna högt för varandra. De ska nu skapa ett kollageverk med hjälp av gruppens monologer. Fundera och diskutera: Hur kan texterna sättas ihop? I vilken följd ska de vara och kan man eventuellt klippa i texterna och väva in dem i varandra?

När grupperna har satt ihop sina monologer på det sätt de kommit överens om, ber du dem skriva en gemensam slutscen tillsammans. Vilka röster eller karaktärer som är med i slutscenen är helt upp till gruppen. Det kan vara som en kör, en dialog eller en monolog – eller varför inte en dans?

Avsluta gärna med att ha gemensamma läsningar där varje grupp läser högt sitt kollageverk för resten av klassen.

ÖVNING 3

Humor och allvar

Även om *Orosdanser* berör allvarliga teman som moderna människans bräckliga psyke och tendens att älta orostanker i vad som verkar vara en oändlig spiral, innehåller föreställningen också en stor mängd humor. Som publik ges vi tillfälle att skratta åt oss själva, vårt samhälle och vår kultur.

Be klassen gå ihop i par.

Samtala i paren:

- På vilket sätt blandade föreställningen humor och allvar?
- Kan ni komma på konkreta exempel på scener, delar av scener eller karaktärer som ni upplevde som antingen allvarliga eller humoristiska? Gör gärna en liten lista!
- Vad var det som gjorde att de upplevdes så? Försök gärna vara så konkreta som möjligt. Handlade det till exempel om rösten, kroppens rörelser, temat, musiken eller det som hade hänt i scenen precis innan?
- Varför tror ni att regissören Ada Berger valt att blanda humor och allvar? Och vad tycker ni det ger föreställningen?
- Att vi människor "skrattar åt eländet" är inte ovanligt och man pratar ibland om svart humor, både på teaterscenen och i det vardagliga. Hur kommer det sig att vi människor ofta hittar humor i det allvarliga, och även tvärtom; att det i skattet också ofta finns en svärta? Vad säger detta om oss människor, våra behov och sätt att umgås på?

Samlas i helklass och be paren dela med sig av sina reflektioner.

Tema: Att berätta

FÖRDJUPANDE ÖVNING

Från bok till teater, från vetenskap till konst

Orosdanser är inspirerad av boken *Tänk om*, en sociologisk studie av Roland Paulsen, docent i sociologi vid Lunds universitet. Föreställningen är ett exempel på hur vetenskap kan omsättas till konst och hur sceniskt berättande kan inspireras av uttryckssätt och undersökande metoder som annars anses tillhöra en annan värld än teaterns. Har ni tid och möjlighet kan ni göra en fördjupande övning som inkluderar läsning av boken eller delar ur den.

Avsätt tid till att läsa boken *Tänk om – en studie i oro*, eller utvalda delar av den. Läsningen kan göras antingen innan eller efter ni har sett föreställningen *Orosdanser*.

Diskutera tillsammans i klassen:

- På vilket sätt märker man att föreställningen är inspirerad av boken och samhällsvetenskap? Och hur tycker ni det fungerar?

- Vilka likheter hittar ni mellan boken och teatern? Känner ni igen teman, situationer, känslor eller människors beteenden?
- Varför tror ni att föreställningen kom att heta just *Orosdanser* med tanke på dess inspirationskälla *Tänk om*? Ser ni spår av dans i Paulsens bok?
- Vilka är boken *Tänk om* och vetenskapens fördelar? Kan till exempel sociologiska studier likt denna berätta något som teatern inte kan? Vad i så fall?
- Och tvärtom: Kan teatern förmedla, undersöka och uttrycka något som vetenskapen inte förmår? Vad i så fall? Och hur gör teatern detta?
- Vad ger det er som läsare, publik och individer att ta del av tematiken oro genom dessa två olika uttrycksformer?

Foto: Sören Vilks

På scenen

Medverkande:

Liv Mjönes
Matilda Ragnerstam
Pablo Leiva Wenger
Elisabet Carlsson
Shebly Niavarani
Adam Stålhammar

Produktion

EFTER EN BOK AV: Roland Paulsen
MANUS OCH REGI: Ada Berger
SCENOGRAFI OCH KOSTYM: Magdalena Åberg
KOREOGRAFI: Philip Berlin
LJUS: Elisabeth Kjeldahl Nilsson
KOMPOSITION: Mathias Blomdahl
MASK: Patricia Svajger

Premiär den 8 november 2025, Klarascenen,
Kulturhuset Stadsteatern

Rekommenderad från gymnasiet

FÖRESTÄLLNINGSLÄNGD: ca 1 timme och 30 minuter
utan paus.

Av upphovsrättsliga skäl är fotografering, filmning
och ljudupptagning från salongen inte tillåten.

FRÅGOR: skolombud@kulturhusetstadsteatern.se

BILJETTER: kundtjanst@kulturhusetstadsteatern.se

Har du tips på förbättringar gällande vårt lärmateri-
al eller kring den upplevelse du och dina elever haft
under ert besök hos oss – hör gärna av dig. Vi är
tacksamma både för ris och ros.
skolombud@kulturhusetstadsteatern.se

Text: Signe Barfoed, 2025

Intresserad av mer?

Läs mer om vår skolverksamhet:

<https://kulturhusetstadsteatern.se/for-skolan>

KULTURHUSET
stadsteatern